

TÜRKİYE PSİKIYATRİ DERNEĞİ
10 ARALIK 2013 DÜNYA İNSAN HAKLARI GÜNÜ
BASIN AÇIKLAMASI

‘Tüm insanların uyum içinde birlikte yaşadıkları ve eşit haklara sahip oldukları demokratik ve özgür bir toplum hayali hiç aklımdan çıkmıyor. Bu ideal uğrunda yaşıyorum ama gerekirse bunun için ölmeye hazırım’

Nelson Mandela (1918-2013)

Bir açıklama sırasında şiddete uğrayan hekimlere, yaralarına, kırıklarına...

İnsan hakları, tüm insanların sahip olduğu temel hak ve özgürlüklerdir. İnsan hakları, ırk, din, dil ve cinsiyet ayrımı gözetmeksizin tüm insanların yararlanabileceği haklardır. Bütün insanlar özgürlük, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler ve birbirlerine karşı kardeşlik zihniyeti ile hareket etmelidirler, ettikleri varsayılır.

İnsanın hakları insanlık tarihi kadar da eskidir. Babil’de Büyük Kiros Bildirisi’nde, Medine Sözleşmesi’nde, Magna Carta’da insan haklarına ilişkin ilk yazılı metinlere rastlamak mümkündür.

Sanayi devrimi, dünyada pek çok değişimi tetiklediği gibi insan hakları kavramına da yeni açılımlar getirmiştir. Böylece işçilerin, çalışanların, kadınların hakları önemli bir ivme kazanmıştır.

Bildiğimiz tarih boyunca insanlar asırlardır haklarını kazanmak ve var etmek için uğraş vermektedir. Yerkürenin her bölgesinde insanlar hakları için mücadeleler verilmiştir ve vermeye devam etmektedir. Son yüzyıllarda yaşanan büyük savaşlar sonunda; insanlar arasında kalıcı bir barışın nasıl sağlanacağı, savaşların yaralarının nasıl sarılacağı ve savaşın suçlarıyla, kıyımlarla, soykırımlarla, zulümlerle nasıl hesaplaşılacağı konusunda bir çok ülkeden insanın bir araya gelerek oluşturduğu ortak akıl; insan hakları alanında önemli tarihsel değişimler sağlamıştır.

Kendi coğrafyamızda insan hakları ihlalleri konusunda durum, yaşadığımız yeryüzünün genel hali gibidir. Ülkemizde her gün,

Yüksekova'dan Taksim'e kadar her yerde ciddi insan hakları ihlalleri söz konusudur.

Ruh sağlığı ve ruh hastalıkları uzmanları olarak bu acılı coğrafyada, her gün ruhsal açıdan yaralı, hastalanmış pek çok insanı dinleyen bizler, insanların en temel haklarını kullanamamaktan kaynaklanan ıstıraplarına tanık oluyoruz. Bu topraklarda insanlar hala devletten, devletin kolluk kuvvetlerinden şiddet, işkence görüyor, sorgusuz sualsiz öldürülüyor. Bu topraklarda insanlar yerlerinden yurtlarından ediliyor. Bu topraklarda insanlar gelir dağılımındaki eşitsizlik nedeniyle yoksul, aç kalıyor. Bu topraklarda küçük çocuklar ilk eğitimlerini bilmedikleri bir dilde alıyor. Bu topraklarda insanlar güvenli barınma haklarını kullanamıyor, her depremde binlerce insan ölüyor. Bu topraklarda insanlar güvenli iş yerlerinde çalışmıyor, her gün iş kazalarında insanlarımız ölüyor. Bu topraklarda ulaşım hala güvenli değil. Bu topraklarda kadınların hala dörtte biri çocukken evleniyor, çocuk doğuruyor. Bu ülkede kadınların yaşamlarını nasıl sürdüreceğine kiminle evleneceğine, ne kadar evli kalacağına, kaç çocuk doğuracağına kendileri karar veremiyor.

Tüm bu insan hakları ihlalleri ile ortaya çıkan bireysel ve toplumsal travmaların yaşama ve sağlığa yansımaları ile uğraşan, onları onarmak için çaba gösteren ruh sağlığı uzmanları olarak bizler, mesleğimizi uygulamaya çalışırken;

- An geldi; işkence öykülerini dinleyerek hekimlik yapmaya çalıştık. İşkence gören, köyleri yakılarak evleri zorla boşaltılan insanların acılı öykülerini mermilerin deldiği evlerde oturduk, dinledik.
- An geldi; çatışmalarda sevdikleri ölen ve yakınlarını kaybeden annelerin sağlık durumlarına el vermeye çalıştık. Bir yandan ölen askerlerin 'şehit annelerini' dinledik, yaslarını sarmaya çalıştık.
- An geldi; toprak üstündeki dayanaksız binalar çöktüğünde, içinden sağ çıkabilenlerin yanındaydık. Çadırkentlerde dolaştık, aynı enkaz kokusunu içimize çekmek zorunda kaldık. Aynı kayıpları, aynı korkuları paylaştık.
- An geldi; 'babaların çocuklarını öyle (!) sevmediklerini' nasıl anladıklarını, sonra ne yaşayıp ne hissettiklerini onlarla konuştuk. Mahkemeleri paylaştık, suçlanmalarına, dışlanmalarına tanık olduk.

- An geldi; kadınların yedikleri dayaktan ötürü var olan morlukları geçse bile ruhlarındaki acı ve çaresizliğin dinmediğini kavradık. Çaresizliğe tanık olduk, çaresizliğimize kahrolduk.
- An geldi; cinsel yönelimleri diğerlerinden farklı diye aşağılanan, çalıştırılmayan, tecavüze uğrayan, fuhuş yaparak geçinmeye zorlananları dinledik.
- An geldi; kazan patlamalarında, tersanelerde, çökmelerde, ocaklarda kalan insanlar ve yakınları vardı odalarımızda ya da biz onların odasında idik. Öfkeyi, adaletsizliği fark ettik, içimize işledi.
- An geldi; yollarda ölenlerin yakınlarını, güvensiz yolları onlardan dinledik. Bu ülkenin araç kazalarındaki kaybının boyutları ve nedenleri hep zihnimizi yedi bitirdi.
- An geldi; İodosta soba zehirlenmelerinden korktuk, çukurlara düşüp yitip giden çocuklardan kahrolduk. Çöp dağlarının bile patladığını hatırladık...
- Ve an geldi; yanı başımızdaki komşumuz ülkenin iç savaşının korkunç acılarını, kayıplarını taşıyarak gelen, ağır insanlık suçlarına maruz bırakılarak ülkemize sığınan ve burada da her seviyede ayrımcılığa uğrayan, dilini bilmediğimiz ama acısını bildiğimiz, yüreğimizde hissettiğimiz göçmenlerinin, mültecilerin yaralarını sarmaya, sarmalamaya çalıştık.

Yaşamak, düşüncelerini özgürce ifade etmek, eğitim almak, güvenli koşullarda çalışmak ve barınmak, kendi yaşamı ve cinsel yaşamını dilediğinde sürdürmek insanların temel haklarıdır. İrk, din, dil ve cinsiyet ayrımcılığı yapılamaz. Devletlerin en temel görevi, yükümlüğü bu hakları sağlamaktır.

Biz Türkiye Psikiyatri Derneği olarak; insanları inciten, yaralayan her hak ihlalinin karşısında kesintisiz ve ayrımsız olarak duracağımıza, oluşan yaraları elimizden geldiğince sarmaya çalışacağımıza, görevimizi sonuna kadar sürdüreceğimize inancımız tamdır. Bu doğrultudaki mücadelemiz sürecektir. Yöneticiler için Şeyh Edebalı'nın Osman Bey'e sözü ile bitirelim: 'insanı yaşat ki devlet yaşasın...'

**Türkiye Psikiyatri Derneği Merkez Yönetim Kurulu adına
Prof. Dr. Tamer Aker**